PAGINA ARDEALULUI

Drumuri, poduri, școli și biserici, în județul Târnava-Mare

— Note pe urma unei convorbiri cu prefectul județului și unele constatări dureroase —

Sus, liceul luteran din Sighișoara, unde au învățat mulți români târnăveni între cari și Ilarie Chendi

Ținutul Târnavei Mari a fost *pământul făgăduinței* pentru sași. Așezați pe văi, s'au întins la adăpostul cetăților, dintre care Sighișoara a fost cea mai importantă. Poporul de baștină, românii, neapărat de cetăți, s'a retras în pădurile seculare, care-l ascundeau năvălirilor barbare. Toate ținuturile erau *crăești*, dar stăpânirea crailor era neputincioasă și de aceea regii ungari au chemat pe coloniii sași să stăpânească și să apere pământul. De folosit trebua să-l folosească comun cu românii, cu Vlahii autohtoni, fiindcă și unii și alții erau *hospites saxones* și *hospites valachi* pe pământul regelui.

In cursul vremilor, sașii au pus stăpânire pe bogățile Târnavelor și, până în timpurile noastre le-au în majoritate. De aceea, și acum, românii își pun întrebarea: când vom fi noi *acasă*, cu dreptate !?

In ceeace privește, reforma agrară în jud. Târnava Mare dacă s'au îndeplinit exproprierile, mai sunt încă de făcut împroprietăririle. Lucru nemulțumitor și simțit de țăranii români, care vreau să știe unde li-e dreptul, să înfigă plugul fiecare pe bucata sa de pământ.

Reforma agrară urma să scoată pe țăranul nostru de prin râpe, să-l scape de strâmtoare. Și încă sunt tot acolo și la Saschiz, și la Bundorf (Bunești) și la Agnita, și la Ruja, etc. Satele românești sunt izolate, cu bisericuțe în ruine. La târguri, încă mai pot fi boicotați, să nu-și poată vinde vitele. Urmele dominațiunei închegate pe solidaritatea săsească sunt încă adânci. Și nemulțumirile cresc.

Preocupat de obiectul anchetei ce aveam de îndeplinit, ascult numai trecător aceste neajunsuri, promițând că voiu reveni altă dată. Fiind în Sighișoara, trebuie să profit de clipele ce-mi îngăduie orarul fixat, pentru a vedea pe șeful județului, dela care trebuie să ascult *ceeace s'a făcut* până astăzi în acest ținut.

Cel dintâiu lucru, pentru un călător, sunt drumurile. Prefecții de județ încep convorbirea cu acest subiect, dacă au cu ce se lăuda. Și ne bucurăm că sunt unii cari se pot lăuda.

In județul Târnava-Mare sunt drumuri bune — „poate cele mai bune din țară" adaogă d. Prescurea. Bugetul destinat șoselelor naționale este redus la o sumă neînsemnată — dar s'a găsit soluția care să deslege mâinile. Județul a împrumutat șoselele naționale cu 150.000 m. c., de pietriș, dus la locul de trebuință — iar pentru poduri, comunele au avansat lemnele necesare. Astfel, comuna Rupea a avansat material lemnos de mai multe milioane, pentru podul dela Hoghiz, peste Olt, și pentru podul dela Homorod. Acesta din urmă va fi dat, în circulație, peste câteva zile.

Faptele merită laude. Țăranii noștrii au necazuri cu podurile în alte județe — și un pod bun, la locul lui, face mulțumirea cărăușilor.

Este însă un pod important care se află în stare rea, cel de la Agârbiciu. In considerare că delegații congresului internațional agricol din anul viitor vor trebui să treacă peste acest pod, dela Sibiu la Mediaș, se recomandă în vederea măsurilor grabnice de reparare sau înoire.

In general, podurile și șoselele jud. Târnava-Mare sunt în stare bună—adaogă d. prefect—iar de dorit ar fi să se prevadă cu pietriș — și se va și pune — șoseaua Agnita-Cincul mare, Hendorf-Bărcut și Hendorf-Agnita.

„La noi, nu se face deosebire între șoselele județene și cele naționale. Statul ne dă 300.000 lei pentru 154 km. de șosea națională (poduri și pietriș), dar județul știe a se gospodări, împrumutând statul. Prin răscumpărarea prestației obținem pentru șosele, anual, circa 6.500.000 lei. Lemnele pentru poduri ni le dă comunele: fiecare consiliu comunal, la cererea noastră, a adus hotărîrea să furnizeze lemnele necesare pentru podurile șoselelor naționale. Lemnele se vor plăti apoi când bugetul statului va permite. Ni se dă și câteceva: e vorba, deocamdată, de o sumă de lei 400.000".

Dela drumuri, conversația trece la școli: în 1930 se termină campania de construcții. In județ, sunt multe școli confesionale; unde n'au fost, s'au înteineiat școli de stat. Școli nouă s'au construit 14 la număr; s'au cumpărat 16 localuri vechi, cari au fost amenajate, în total 30. Mai sunt de făcut 23.

Trebue să remarcăm, cu acest prilej, că sub era maghiară, confesiunea română era silită să-și clădească școli, impunându-i-se

Drumul spre Prefectura județului, în interiorul cetății din Sighișoara

condiții anume. Astăzi, statul clădește și amenajează localuri, în cari învățământul este gratuit, fără deosebire de naționalitate.

In afară de școlile secundare din Sighișoara, județul mai are școli de meserii în Rupea și Șeica Mare. Ar fi necesare încă 2—3 școli de meserii; de pildă, la Sighișoara, Mediaș și Agnita.

Lângă școală este biserica—sau invers, mai exact spus. Veni vorba, deci, de biserici. Capitol dureros, deschis de noi în ancheta asupra locului catedralei din Mediaș.

„S'a neglijat cu totul în județ, repararea bisericilor".

Adevăr crud care mărește amărăciunea credincioșilor nevoiți a se ruga, și astăzi, în ruine! Facem un apel călduros—în numele târnăvenilor — d-lui ministru al cultelor să vină să cerceteze bisericile din Târnava Mare. De sigur că va găsi mijloc de ajutorare. Ruinele din Mediaș, din Meșendorf, din Daia săsească, din Mălâncrav nu mai pot rămâne loc de rugăciuni în România mare. Și biserica românească din Sighișoara este neîncăpătoare, veche și umedă. E vremea să li se dea ajutoare pentru ca, împreună cu jertfele credincioșilor, să se înalțe altare noui, fie cât de modeste. Ruinile bisericilor de azi să le înlăturăm cât mai de grabă, ca pe niște dureroase semne ale suferințelor seculare, rămase parcă astăzi numai ca o mustrare pentru ceeace încă n'am îndeplinit din datoria ce avem față de vrednicul popor al Târnavelor.

V. I.

PROGRESELE FOTOCHIMICE

— Conferința d-lui prof. univ. dr. I. Tănăsescu —

Cluj, 8 Mai

Luni după masă, la 6 și jumătate, în sala V a Universității, tânărul și talentatul profesor universitar dr. I. Tănăsescu din Cluj, a ținut o conferință despre „propaganda fotochimiei".

Conferențiarul a făcut un istoric al fotochimiei, care este o ramură mai nouă a chimiei generale.

Dar ce este fotochimia?

Este știința, care arată influența luminei asupra materiei.

Făcând o diviziune a epocelor principale prin cari a trecut fotochimia, d. prof. Tănăsescu constată trei epoce în istoria acesteia. Prima din vechime până la 1837, până la descoperirea fotografiei, a doua până la 1900, a treia până în zilele noastre.

Prima observație mai importantă în materie de fotochimie a fost aceea din 1674 a lui Iohannes Schultze, care a observat efectul luminei asupra clorurei de argint. Experiența acestuia însă a fost uitată, dar la 1742 ea a fost reluată de Scheine, care a făcut aceleași constatări.

Bunsen și Roscoe fac experiențe valoroase privitoare la intensitatea și cantitatea luminei, necesară spre a impresiona materia. Ei inventează aparate în acest scop, numite „actinometre"; constată intensitatea mai mare a luminei la equator, decât la pol și pe vârful unui deal, decât la poalele lui. Actinometrele acestea au evaluat mult; astăzi sunt întrebuințate așa zisele actinometre-fotoelectrice de mare precizíune.

Există oare legi științifice definitiv consacrate în fotochimie? Răspunsul este că lege absolut exactă nu este. Una singură își păstrează importanța relativă, mai adaugă încă legea lui Einstein, care însă nici ea nu este pe deplin verificată.

Dacă însă până acum fotochimia nu a putut lua suficient avânt, se pare că viitorul nu va fi tot atât de vitreg cu această nouă ramură științifică. Intrebuințarea fotochimiei în tot mai multe domenii, ale vieței științifice și practice ne face să fim optimiști în ceeace privește viitorul ei. Până acum, în legătură cu fotochimia, vorbim despre o serie întreagă de procedee extrem de valoroase și interesante, ca fotosinteza, fotooxidante și fotoseducătoarele, fotoliza, izomezarea și polimeizarea, heliotherapia, apoi procedeele fotochimice în legătură cu problema vitaminelor.

Ziua aviației la Cluj

Cluj, 8 Mai

Se apropie ziua de 13 Mai, ziua aviației la Cluj. Clujul întreg se pregătește să dea acestei zile întreg fastul care i-se cuvine. Autoritățile civile și militare ale orașului, diferitele societăți culturale și de binefacere se străduesc din răsputeri ca această zi să rămână memorabilă în analele capitalei Ardealului.

Care este însemnătatea ei? Suntem datori să lămurim publicul din vreme.

Insuflețirea popoarelor moderne pentru aviație datează de la marele război încoace. Găsindu-se într'o fază rudimentară în preajma cataclismului mondial, care a început în 1914, aviația a izbutit să se afirme atât de frumos în teribila încleștare a popoarelor europene încât ceeace prevăd posibilități de război în viitorul apropiat, sunt convinși că, în aceste războae sprintenele vehicule aeriene vor juca un rol covârșitor. Dovada: în primul deceniu de pace, atât popoarele cari sunt datoare să vegheze cu gelozie la intangibilitatea tratatelor existente, cât și acelea cari nutresc tainice gânduri de revanșă, au acordat problemei aviației o atențiune specială.

Toate statele europene par a vedea siguranța zilei de mâine asigurată în primul rând printr'o aprigă concurență pe chestia stăpânirii văzduhurilor, prin superioritatea mijloacelor de atac sau de apărare aeriene. De aici numărul fantastic de aeroplane, dirigiabile, zeppelinuri, etc., care crește din zi de zi.

România, având atât la răsărit cât și la apus dușmani declarați, nu putea privi nici ea, firește, această aprigă concurență cu indiferență. Hotarele ei actuale nu pot fi sacre decât numai atunci când vom fi pregătiți din creștet până în tălpi să întâmpinăm orice atac nișelesc, când armamentul nostru va fi la înălțimea cerințelor tehnice moderne. Pentru a atinge însă acest grad de perfecțiune a mijloacelor noastre războinice de apărare, inițiativele și programul ministerului nostru de război, nu sunt suficiente. Se cere concursul efectiv al marelui public românesc, sacrificiul tuturor indivizilor cari compun acest neam scăpat din lanțurile robiei.

Societatea românească întreagă este datoare să sprijine atât din punct de vedere moral cât și material tânărul nostru avânt pentru cucerirea tot mai completă a aerului, căci liniștea ei, siguranța ei este în funcție, în mare parte, de înțelegerea promptă a acestei probleme.

Dar aviația merită să fie stimulată și din alte motive. Trăim în veacul vitezelor fantastice, în veacul uciderii sistematice, științifice a distanțelor. Curajul eroic al aviatorilor poate fi utilizat și în scopuri comerciale, economice. Epopeea lui Lindbergh a dovedit că printr'un mecanism născocit de mintea omenească și prinr'o cantitate oarecare de benzină se pot apropia două continente abia în câteva ore... Aviația poate contribui, prin triumfurile sale asupra forțelor naturii, și la progresul pacinic al civilizației omenești.

Se poate, deci, ca publicul clujan să nu atribue acestei zile importanța națională care i-se cuvine? Desigur că: nu!

Să ne dăm fiecare obolul benevol și neprecupețit!

N. B.

Căminul ucenicilor de comerț

Se preconizează la Satu-Mare

Satu-Mare, 8 Mai

Cămin pentru ucenicii industriali a fost înființat acum câțiva ani și astăzi, cu toate greutățile cu care se luptă, el totuși continuă să adăpostească peste 100 de tineri, toți români, angajați la diferite fabrici și ateliere. Căminul este o anexă a școalei de ucenici din localitate, care s'a desvoltat în ultimul timp foarte mult, numărând peste 1000 de elevi.

Deși la început patronii de fabrici și ateliere nu primeau bucuroși pe fiii de români, astăzi ei nu mai pun greutăți acestora, fiindcă sunt susținuți de autoritățile românești.

Rămăseseră însă neglijați ceilalți fii de români, cari au început să pătrundă în comerț. Ultimele serii de elevi, cari au absolvit învățământul primar s'au răspândit nu numai prin fabrici și ateliere, ci și prin magazine.

Cea mai mare parte însă, fiind fii de țărani o duc greu, fiindcă patronii le dau numai o mică plată, fără a se interesa de ei, ce mănâncă și unde dorm. Pentru aceasta s'au găsit câțiva oameni care să se gândească la posibilitatea creerii unui cămin și pentru aceștia.

In fruntea inițiatorilor stă d. *Negoescu*, directorul școalei de ucenici industriali. Acesta, văzând mizeria în care se zbat acești fii de români, a început o acțiune în vederea strângerii fondului necesar, sub patronajul d-lui prefect Ștefan Bellu; d-sa a organizat o serbare frumoasă în sala teatrului „Nottara". S'a jucat de o trupă de diletanți: „A doua tinerețe" de M Sorbul. S'a strâns un prim fond de inițiativă, însă, natural, acesta este neînsemnat pe lângă marile sume ce necesită un cămin. Se speră totuș că atât comuna cât și județul vor înțelege că este o absolută necesitate pentru progresul comerțului românesc să ia ființă cât de curând un astfel de cămin și vor contribui împreună cu o sumă anuală în acest scop. Deasemenea se speră că nici ministerul de industrie și comerț, precum și acel al muncii, nu vor rămâne nepăsători față de inițiativa luată în orașul nostru. Clădiri se pot afla repede, fiindcă și acum sunt câteva săli destul de mari, cari nu au întrebuințare.

Căminul de ucenici industriali, aici la frontieră, va avea înălțătorul rol de a adăposti sutele de fii de români, din generația nouă, cari vin la orașe spre a se angaja în comerț.

Dobânzile în Ardeal

— Afluență de depuneri și ofertă de capital eftin de peste hotare —

S'a făcut mare vâlvă asupra dobânzilor, cu prilejul deselor consfătuiri dintre reprezentații băncilor mari din București și conducerea Băncii Naționale.

Dar această vâlvă privea în primul rând creditul din vechiul regat și Basarabia. Dobânzile mari erau mai ales în aceste părți ale țării.

In Ardeal dobânzile au fost de mult scăzute sub 20 la sută, cu comisioane cu tot.

Scăderea a fost provocată chiar din inițiativa băncilor ardelene.

Acele bănci au constatat o sporire neobișnuită a depunerilor și găsindu-se astfel în abondență de numerar au redus dobânda, ca să plaseze mai cu înlesnire numerariul de care dispuneau.

◆

In acelaș timp acele bănci din Ardeal a căror finanțare se făcea înainte de război dela Budapesta, au primit în cursul verii trecute, însemnate credite de la băncile mari din capitala Ungariei, cari găseau pentru disponibilul lor un plasament mai bun în România.

Băncile mari din Budapesta nu lucrează numai cu capital pur unguresc. Ele fructifică în bună parte capital din alte state, plasat lor cu dobândă sub 10 la sută. Astfel acele bănci au putut să acorde cu înlesnire credite băncilor, foste filiale, din Ardeal, în schimbul unei dobânzi de 12 la sută.

◆

Băncile din Ardeal, la rândul lor, au plasat și plasează disponibilul de numerar ce au, cu 16 la sută, în care de multe ori intră și comisionul.

In aceleași condițiuni împrumută și băncile curat românești din Ardeal, care își au capitalul de rulment format din depozitele particularilor, în special ale economilor de vite.

Sucursalele din Ardeal ale băncilor mari din București au trebuit să urmeze și ele curentul și să acorde credite cu dobânzi mai scăzute de cât cele pe cari mătcile lor le percep în vechiul regat și Basarabia.

Băncile din Ardeal mai au și altă posibilitate pentru a acorda împrumuturi cu dobânzi mai scăzute de cât cele din vechiul regat. Ele nu fac cheltueli de lux și nici nu au consilii de administrație costisitoare.

Personalul lor e redus la strictul necesar, iar imobilele în care funcționează sunt cât se poate de modeste.

In asemenea condițiuni se'nțelege că acei cari au nevoe de credite sunt foarte mulțumiți că le pot obține la cerere și cu dobândă convenabilă.

Băncile, la rândul lor sunt mulțumite că pot face afaceri bune fără să apese pe debitorii lor. Câștigurile sunt și ele modeste, dar sigure.

Numai acele bănci din Ardeal cari au avut o administrație necinstită sau nepricepută au fost silite să lichideze, sau să ceară moratoriu.

Din fericire, marea majoritate a băncilor ardelene sunt pe baze solide și lucrează cu toată prudența necesară unui comerț atât de delicat.

— d. —

Furtună mare la Brașov

Brașov, 9 Mai

Astă noapte, s'a deslănțuit o mare furtună în oraș și împrejurimi.

Au fost scoși pomi din rădăcini, case au fost descoperite și foarte numeroase geamuri au fost sparte.

La locul închisorii s'au produs multe stricăciuni.

Postul de emisiune radiofonic dela Budapesta

— Ce comunică el maghiarilor dela noi —

Cluj, 8 Mai

Noul post de emisiune radiofonic dela Budapesta, pe care l-am descris într'un articol anterior, a fost creat fără îndoială, pentru a servi propaganda maghiară.

Ungurii sunt capabili să întrebuințeze tot felul de mijloace pentru a-și ajunge scopul. Falsificările statisticilor și adevărului istoric sunt mijloace foarte cunoscute. Fantezia cam aprinsă îi ajută să interpreteze și evenimentele recente, contimporane, după forma dorințelor lor născute tot din fantazie. Iar aparatul de radiofonie, cum vom vedea, transmite în toate părțile aceste interpretări sădindu-le mai ales în inima ungurilor din țările vecine, pe cari dreptatea istoriei i-a eliminat din hotarele Ungariei.

Postul de emisiune dela Budapesta începe să lucreze de dimineata. La ora 10 și jum., comunică noutăți de presă. Știri de interes general și printre ele din când în când, câte o știre îndreptată celor „de acolo", cum sunt numiți în mod deghizat ungurii din alte țări. Firește, acestea depășesc realitatea. Spre exemplu, se comunică adunarea partidului național-țărănesc dela Alba Iulia în ziua de 6 Mai. Cu concursul închipuirii această dată era socotită drept începutul descompunerii țării noastre întregite. O revoluție va isbucni, spunea comunicatul, și Ardealul se va desface de restul țării. Se pare că vecinii noștri au crezut serios în această descompunere, necunoscând psihologia poporului nostru, care oricât ar fi de împărțit în tabere politice, e gata oricând să înfrunte o primejdie din afară, deplin solidar, apărând patrimoniul strămoșesc. Așa ne explicăm, că ei au adus trupe militare la granița țării noastre în vederea zilei de 6 Mai.

Propaganda se face și prin predici religioase cari asemenea sunt transmise în largul lumii prin intermediul radiofoniei. Dacă nu mai pot strecura peste granițe cărți de rugăciuni cu imnuri patriotice și șovinište, fac predici, cari sunt comunicate și la frații din afară de hotarele patriei. Pildă avem din ziua Paștilor, care compara învierea lui Hristos cu apropiata înviere a Ungariei vechi.

Sunt apoi conferințe speciale de Ungaria ciuntită (csonka Magyarsoszag) și despre dreptatea ungurească ce va veni. Fraze ca aceasta „Aveți răbdare, voi, cei de-acolo și aveți încredere în Dumnezeu!" se aud adeseori. Englezii, din pricina lui Rothermere, sunt numiți „frați" și se spune „frații noștri, englezii, ne încurajează".

Deci acelaș ton și acelaș subiect în comunicate de presă, în predici religioase și în conferințe speciale. Maghiarii exploatează fiecare ocazie pentru scopurile lor a căror împlinire o urmăresc cu o tenacitate diabolică. Sperăm, că vom avea ocazia să comunicăm cetitorilor noștri continutul detailat al unei conferințe de felul acesta.

I. O.

Conferințele „Ateneului Român-Oradea"

O mișcare serioasă culturală.—Conferința: „Teatrul românesc, în ultimele decenii". — Teatrul românesc în Ardeal, în inferioritate față de cel minoritar. — Să fim tradiționaliști!

Oradea Mai 1928

In anul acesta „Ateneul Român-Oradea" sub președinția d-lui Bogdan Ionescu, decanul facultății de drept din acest oraș, a avut cea mai frumoasă și cea mai rodnică activitate dela înființarea lui și până azi. Incepând din toamnă, aproape în fiecare Duminică ne-a dat câte-o conferință de cea mai bună calitate, cu atât mai mult cu cât conferențiarii sunt personalități culturale de primul ordin. Ciclul conferințelor acestui an dela „*Ateneul Român-Oradea*" a prezentat trei note caracteristice. Nota științifică, național-patriotică și cea socială, și intre conferențiar putem cita pe d. prof. univ. Tască, ing. Andreescu și Vâlcovici, profesori la sc. Politechnică din Timișoara, prof. G. Sofronie dela facultatea de drept din localitate, etc.

Ca încheere a acestui ciclu de conferințe, în anul curent, am ascultat o foarte interesantă conferință culturală a d-lui colonel *George Bacaloglu* dir. revistei „Cele Trei Crișuri" despre „Teatrul românesc în ultimele decenii".

A fost o prea bună alegere a acestei conferințe, întrucât ea vine să completeze in amănunte interesante, materialul publicat în ultimul număr al revistei „Cele Trei Crișuri", care este închinat în întregime teatrului românesc, dela umilele lui începuturi și până în ziua de azi.

— O scurtă introducere făcută de conferențiar, ne arată etapele importante ale perioadei de desvoltare a teatrului românesc până la 1918, când, destinele neamului prin vlaga lui, își croesc drum, grație unei falange de oeri patrioți, modești cărturari și artiști începători, strămoși ai actorilor de azi, cari trecând peste prejudecăți ori legături de familie se urcau pe scenă și propovăduiau cinstea, morala, patriotismul, adevărul, afirmând cu tărie slova și cultura românească.

Amănunte, culese cu răbdare ne-a fost expuse clar, privitor la problema teatrului Național, formarea unui grup de artiști și a pregătirei maselor pentru înțelegerea **artei și literaturei dramatice naționale**, până la război, care mobilizează toate forțele naționale în lupta pentru împlinirea idealului național.

Imprejurările războiului impun însă drepturile artei ca mijloc de susținerea energiilor luptătorilor și artiști ca Noltara, Ventura, Enescu etc. valorifică un repertoriu în Iașii Moldovei, — de natură istorică și patriotică.

In anul 1919, România Mare deschide noui orizonturi artei dramatice. Șase teatre naționale de stat își deschid oficial porțile, căutând a-și închega existența. Artiștii celor trei teatre naționale vechi tind să-și lărgească activitatea către nouile ținuturi revenite la sânul patriei mame. Dar ca orice început, aceste teatre dibuesc în activitatea lor; cu oarecari sforțări aceste organizațiuni de cultură revarsă în puterile lor, manifestațiuni de teatru, alternând cu altele cu caracter național. **Totuș în teritoriile alipite, — mai ales în Ardeal, — unde urmărim cu insistență munca de unificarea sufletească, din lipsă de trupe bine organizate, teatrul românesc nu progresează și vechile teatre maghiare dețin puternic scena. Minoritarii au astăzi în Ardeal, 7 trupe de teatru autorizate: 6 maghiare (la Cluj, Oradea, Arad, Tg.-Mureș, Aiud, Sighișoara) și una germană (la Sibiu), — iar noi numai una la Cluj și 6 în întreaga țară.**

După aceasta conferențiarul arată că, teatrul românesc contemporan, are drept caracteristice, **spre care se îndreaptă cu pași siguri**, tragedia clasică, drama și comedia ușoară și enumeră operele din fiecare categorie.

Interesante au fost apoi amănuntele date asupra teatrului antic în natură, cu încercările dela Sinaia ale d-nei Ortensia Brăneanu-Achaume, înainte de războiul nostru pentru întregire; asupra teatrului istoric românesc, care după experiența de până acum pare că piesa istorică este singura care rămâne definitiv în repertoriul național, căci la un popor nu este nimic mai înălțător ca evocarea trecutului, de care se leagă puternic fundamentul lui național.

Concluzia logică a expunerii de mai sus, este că și'n teatru, trebuie să rămânem credincioși tradiției sănătoase a înaintașilor noștri cu bază morală și națională, când autorul punea în operă un conflict puternic sufletesc, o preocupare morală alături de cea artistică.

Latini prin sânge, oțeliți în frământările istoriei, avem dreptul și putința de a ne afirma prin noi și pentru noi, prin păstrarea și cultivarea tradiției poporului nostru, care va ști desigur să-și afirme mai departe genialitatea rasei, expresia superioară, eternă și strălucită a artei românești.

M. Ch.

Scrisori din Cristur

Orășelul nostru n'are biserică ortodoxă. Serviciul religios se oficiază într'o capelă amenajată într'o sală de clasă a școalei primare de stat. Fac mari sforțări pentru clădirea unui local propriu, păr. protopop D. Câmpeanu, P. Poștoiu, Șuleoni și Opriș. Păcat însă că nu toți românii înțeleg să depună aceleași silinți.

A produs nedumerire autorizația dată de primărie, ca un comerciant evreu mort la ora 12 să fie îngropat la ora 4 d. a., în aceiaș zi. Pe cât știm legea prevede, ca un mort să nu fie îngropat cel puțin 36 de ore.

◆

Sâmbătă seara, liceul unitar maghiar de aci a dat în sala „Valter" un festival artistic urmat de bal. La serbare au invitat și pe românii din oraș și pe elevii școalelor. Toate ar fi fost bune dacă nu se cânta, la bal, numai „ceardașuri". Mai mulți tineri români au cerut însă să se cânte și o sârbă românească. Abia se începuse sârba la care aderase și fetele maghiare, când elevii liceului unitar, — probabil, din ordin — au oprit brusc sârba și au amenințat lăutarii.

— S'a anunțat că va veni în localitate, trupa comicului Romeo Lăzărescu, să dea reprezentații.

Blaj

ABATELE ZAVORAL LA BLAJ. — Marele prieten al țării noastre, Abatele Zavoral, va vizita și orașul nostru.

Inaltul oaspe va sosi în localitate, în ziua de 16 Mai și va rămâne până în ziua de 17 Mai c., de unde își va continua călătoria.

Autoritățile locale au luat măsuri, pentru ospitaliera primire a distinsului oaspe.

SERBARILE DE 3/15 MAI. — Tradiționalele serbări de 3/15 Mai a școlilor din Blaj, — se vor ține și anul acesta, cu fastul deosebit de până acum.

Până în prezent și-au anunțat participarea un număr însemnat de școli, din cele mai depărtate părți ale țării.

ARTISTICE. — Teatrul Național din Cluj, aflat în turneu oficial, sub conducerea distinsului societar d. Ioan Tălvan, va debuta în orașul nostru în seara zilei de 28 Mai c., cu piesa „Comedia Fericirii", comedie în 4 acte de N. Evreinoff.

Intâmplări de toată ziua

Cluj

POST VACANT LA BIBLIOTECA UNIVERSITAȚII. —Postul de secretar al bibliotecii Universității din Cluj, se află vacant. Concurenții vor înainta cereri, la direcțiunea bibliotecii, cu toate actele prevăzute de legea Statutului funcționarilor publici precum și certificate de serviciile anterioare.

Se cere candidaților și cunoașterea limbilor moderne. Salar de bază 1200 lei.

Tg.-Mureș

CUM S'A CANTAT OPERA „TOSCA". — In sala Palatului cultural din orașul nostru, de obicei se dau reprezentanții culturale și artistice din cele mai reușite. Uneori însă se strecoară adevărate parodii, cum au fost anul trecut, reprezentațiile mult trâmbițate de reclame, ale unei așa zise trupe de opere din Viena. Anul acesta ni s'a anunțat cu mare reclamă, pentru ziua de 3 Mai, reprezentarea operei „Tosca" cu câteva elemente ale Operei din Cluj, diletanți din Tg.-Mureș, corurile bisericii din localitate și o orchestră eteroclită, care însă ne-a dat, nici mai mult, nici mai puțin, decât un masacru al muzicii divine a maestrului Puccini. Nu mai vorbim de punerea în scenă, și costume, cari au fost demne de fostul Panopticum Braun dela moși, de acum 30 de ani! Regretabil pentru d-na Silvia Tiron (Tosca) și d. Indrieș (Mario Cavaradossi) singurele elemente cari au cântat destul de bine în haosul ansamblului. D-na Tiron a cântat italienește, d. Indrieș românește, baritonul românește, restul ungurește.

INCERCARE DE SINUCIDERE. — Muncitorul Lorinczi Ianos, de fel din Bordoș, județul Odorhei, în etate de 61 de ani, venind în Tg.-Mureș pentru lucru, iar în ultimul timp negăsind unde să muncească, trăia în cea mai neagră mizerie, ceea ce l-a decis să-și curme firul vieții, așa că eri după prânz, pe la ora 15, s'a dus în grajdul birjarului Laszlo din strada Văcărescu nr. 13, unde se adăpostea din mila proprietarului, și luând briciul de ras, și-a tăiat beregata. Fiind anunțată Salvarea, a fost transportat, în stare gravă la spital, unde totuș după primele îngrijiri, se crede că va scăpa cu viață.

FURT. — Necunoscuți, introducându-se prin spargerea unui geam dela magazia comerciantului de coloniale firma Siekers și Bretter din piața Regele Ferdinand nr. 28, au furat toți banii din tejgheaua prăvăliei și mărfuri. De remarcat că hoții trebue să fi avut de complice un copil, căci prin acel geam nu putea trece un om mare.

Frig și zăpadă în Banat

Timișoara, 9

Din Caransebeș se anunță, că în munții Severinului și ai Carașului a căzut zilele trecute zăpadă.

In localitate plouă foarte mult, iar răceala e destul de mare în tot restul provinciei.

Semănăturile sunt totuși favorizate de acest timp, anunțându-se în deosebi o frumoasă recoltă de grâu.

Căutăm corespondent harnic la *Miercurea Ciucului*.

Ofertele, însoțite de o corespondență de probă, vor fi adresate secretariatului de redacție.